

تکریم‌های چاره‌ساز

مریم شریفی آورد کلو

هنر آموز گرافیک، هنرستان شهادت منطقه ۶ تهران

تصویر گر: میثم موسوی

توصیف مسئله

و دانش‌آموزان دیگر را جهت وجود رفتارهای ناخوشایند بعضی دانش‌آموزان جویا شدم. زیرا توجه به انواع مشکلات اخلاقی، رفتاری، شخصیتی و شناخت دقیق آن‌ها برای مواجهه صحیح با آنان ضرورتی تام دارد.

اجرای راه حل مناسب، جهت مقابله با آن رفتارها

تصمیم گرفتم با تکریم صادقانه شخصیت دانش‌آموزانم و رعایت احترام و ابراز محبت نسبت به آن‌ها، ایشان را از علل و عواقب اشتباهاتشان آگاه کنم و راهکارهایی را در جهت مقابله با معضلات مذکور به آن‌ها آموزش دهم تا شرایط مناسب‌تری از نظر تربیتی برایشان فراهم آید.

– شناسایی انواع مشکلات و بحران‌های روحی، روانی، عاطفی و خانوادگی دانش‌آموزان.

– جلب اعتماد دانش‌آموزان و اطمینان دادن به آن‌ها که هدف از این اقدامات من صرفاً کمک به آن‌ها جهت حل کامل مشکل‌شان، یا حداقل کاستن از آسیب مشکلات آن‌هاست.

– افزایش آگاهی با مشورت از افراد صاحب‌نظر و مطالعه در زمینه‌های ویژگی نوجوان و دوره بلوغ، آسیب‌های اجتماعی در سنین نوجوانی، برقراری ارتباط مؤثر با نوجوان، علل و عوامل زمینه‌ساز و مقابله صحیح با مشکلات رفتاری، نقش والدین و...

– مشاهده، مصاحبه و جمع‌آوری اطلاعات تکمیلی از دانش‌آموزان، کادر مدرسه و اولیا.

با توجه به وظیفه خطیر معلمی‌ام هرگز نتوانسته‌ام نسبت به دانش‌آموزان و مشکلات ایشان بی‌تفاوت باشم. بارها شاهد بوده‌ام که بعضی رفتارهای دانش‌آموزانم تا چه حد برای خود آن‌ها و دیگران مشکل‌آفرین بوده و امنیت روانی، عاطفی و شخصیتی ایشان را به خطر انداخته است. رفتارهای بعضی دانش‌آموزان از قبیل بی‌توجهی و عدم رعایت مقررات مدرسه، رعایت نکردن نظم و انضباط در کلاس، اذیت و آزار همکلاسی‌ها، عدم رعایت حرمت معلمین، بی‌انگیزگی نسبت به درس و... از جمله معضلاتی است که مانع دستیابی آن‌ها به سوی کمال تربیتی می‌شود و هر یک ناشی از عواملی است که باید شناسایی شود و با به‌کارگیری راهکارهای مؤثر و متنوع تعدیل گردد. بی‌تردید تکریم شخصیت و پرورش عزت‌نفس در برطرف نمودن آن مشکلات مؤثر خواهد بود. بنابراین تصمیم گرفتم موضوع مطروحه را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین راهکارها برای مقابله با معضلات استفاده نمایم.

نشاندهنده تشخیصی

برای تشخیص مسئله، رفتار دانش‌آموزان خاطی را در فرصت‌های مختلف به دقت مورد مشاهده قرار دادم. از فرصت‌هایی چون حضور در کلاس درس‌های کارگاهی (عملی) و بودن در جمع دانش‌آموزان جهت شناخت فردی آن‌ها استفاده نمودم. علاوه بر آن اظهار نظر عوامل دیگر مدرسه از جمله همکاران

– برگزاری جلسات اختصاصی با خود دانش‌آموزان و یادآوری نحوه مقابله صحیح با مشکلات موجود.

– استفاده از فرصت‌ها در برنامه‌ها و مناسبت‌ها جهت معرفی الگوهای ملی، مذهبی در زمینه یادآوری فضایل اخلاقی و ارائه احادیث و روایات در جهت آراسته بودن انسان‌ها به زینت فرهنگ و ادب.

– معرفی دانش‌آموزان با اخلاق، ساعی، مؤدب و تقدیر از ایشان به‌عنوان الگوی موفق در بین دانش‌آموزان.

– استفاده از محبوبیت بعضی دبیران در بین دانش‌آموزان جهت راهنمایی دانش‌آموزان دارای مشکلات رفتاری.

– تشکیل جلسه مشاوره فردی، گروهی با دانش‌آموزان در رابطه با انتظارشان از معلمین و مسئولین مدرسه در جهت چگونگی برخورد مؤثر با آنان.

– عامل و پایبند بودن معلمین، مسئولین

راهنمای مطمئن شما به سوی کمال و بالندگی باشند. مشکلات، هر چند اساسی باشند، با مشاوره گرفتن از افراد ذیصلاح قابل حل خواهند بود. یک نهال کوچک برای توانمند شدن احتیاج به کسی دارد که آن را به ثمر برساند. سعی کنید عقل و منطق راهنمای شما در حل مشکلات باشد. بزرگ‌ترها حامیان شما در رسیدن به سعادت هستند.

به معلمین؛ معلم واقعی کسی است که بتواند با علم، ایمان و عقل راهی به سوی دل‌ها بگشاید و در دانش‌آموزان اعتقاد و علاقه درونی به وجود آورد و رابطه روحی و معنوی با آن‌ها برقرار کند تا آنجا که حتی نگاه‌ها، اشاره‌ها و حالت‌های معلم در آن‌ها تأثیر عمیقی گذاشته و در تربیت شخصیت آنان منشأ اثر شود. معلم باید، در حد توان از ایشان مسئولیت بخواهد و اصل تکریم شخصیت را در امر تعلیم و تربیت در اولویت قرار دهد.

به والدین؛ فرزندان قربانی اشتباهات شما هستند. با تکریم شخصیت فرزندان، همراهی و همدلی با آنان تکیه‌گاه مطمئنی در راه رسیدن به اهدافشان باشید. در مواجهه با مشکلات آن‌ها، به جای سرزنش کردن و توهین و تحقیر آنان از روش تشویق، تأیید و راهنمایی استفاده کنید. همواره توجه داشته باشید که تنبیه ویران کننده و تشویق سازنده خواهد بود.

* منابع

۱. اصول برقراری ارتباط با نوجوانان، مؤلف: دکتر احمد به‌پژوه، مجله پیوند، شماره ۴۰۱، اسفندماه ۹۱
۲. اهمیت و ضرورت هفت اصل برقراری ارتباط با نوجوانان، مؤلف: دکتر احمد به‌پژوه، تهران، ماهنامه پیوند، شماره ۴۰۰، بهمن‌ماه ۹۱
۳. پانصد نکته برای بهبود مدارس، مؤلفین: هورن، هلن - براون، سالی، مترجم: ماحد خاکسار، سعید، تهران، انتشارات موزون، چاپ چهارم، صفحات ۵۵ الی ۵۶، ۱۳۸۹
۴. چطور باید در مدرسه زنده ماند؟، بله، رولان، تهران، انتشارات ایران‌بان، چاپ اول، ۱۳۸۶
۵. فرهنگ تفاهم در مدرسه یعنی چه؟، مؤلف: محمدحسین، لیلی، مهرماه ۹۱، مجله آموزش راهنمایی تحصیلی، شماره ۹۹
۶. معلمان اثربخش، مؤلف: مباحی مینایی اصل، زهرا، تهران، پیک فرهنگ، چاپ اول صفحات ۱۴۹ الی ۱۵۰، ۱۳۸۹
۷. نحوه ارتباط معلم با دانش‌آموز، سلطانی، فاطمه، مجله تکنولوژی آموزشی، شماره ۲۲۸، ۱۳۹۱
۸. نقش خانواده در کاهش پرخاشگری جوانان و نوجوانان، میرزایی، حسنی، تهران، انتشارات تندیس علم، چاپ اول، صفحات ۱۰۰ الی ۱۰۸، ۱۳۸۸

معقول، منطقی، غیراحساساتی، آرام و صبورانه از طرف مسئولین مواجه می‌شوند و در جمع توهین و تحقیر نشده، با درک، همدلی و پذیرش بی‌قید و شرط مواجه می‌شوند. وقتی که سطح انتظارات از ایشان پایین آمده و مطابق سن و توان از آن‌ها مسئولیت خواسته شود. به علاقه و استعدادهایشان بها داده، نسبت به اشتباهاتشان گذشت شود. و هنگامی که از محبت و توجه کافی برخوردار شده، نیازهایشان تأمین می‌شود. استقلال از آن‌ها سلب نشده و در حصار بایدها و نبایدهای بی‌منطق گرفتار نمی‌شوند. بلکه فرصت یادگرفتن و تجربه به آن‌ها داده شده، مورد تکریم قرار می‌گیرند و عزت آن‌ها پایمال نمی‌شود. در ضمن نقش مشاوره نیز در انگیزه بیشتر آن‌ها برای ایجاد آزمایش و امیدواری، تلاش در جهت بهبود شرایط، برنامه‌ریزی برای آینده، افزایش اطلاعات در مورد مشکل و نحوه مقابله با آن مؤثر می‌باشد. به‌طور قطع اقدامات اینجانب به قدر بضاعت خویش مثمرتر بوده و نقشی نسبی در تعدیل مشکلات رفتاری داشته است، چرا که گاهی آنقدر این زخم‌ها کاری و عمیق هستند که بهبود آن‌ها نیازمند تلاش و یاری بس بزرگی است.

نتیجه‌گیری

نحوه ارتباط معلم و مسئولین مدرسه با دانش‌آموز بسیار حائز اهمیت است. درک و پذیرش، همدلی و همراهی نوجوان، آموزش مهارت‌های زندگی در مقابله با مشکلات و فراهم نمودن فرصت تجربه و بها دادن به شخصیت، علاقه و انگیزه‌ها، عدم افراط و تفریط در کنترل، آزادی و تکریم شخصیت نوجوانان در هدایت ایشان به سوی کمال و رشد همه‌جانبه مؤثر است. از مشکلات رفتاری، عناد و خصومت‌های اجتماعی آنان کاسته و آن‌ها را افرادی مسئول و قانونمند بار خواهد آورد.

پنویس‌ها

به دانش‌آموزان؛ مدرسه خانه دوم و محل رشد و ارتقای شما است. با اعتماد به بزرگ‌ترها (در مقام والدین، معلمین و مسئولین) در کنار آن‌ها قرار بگیرید تا

و اولیا به فضایل اخلاقی و رفتاری. - مشورت با مسئولین مدرسه (مدیر، معاونین و مشاور) و اطلاع اولیا برای ارجاع دانش‌آموزان با مشکلات رفتاری به مراکز مشاوره و همکاری با آنان در جهت رفع مشکل.

- دادن مسئولیت و پروژه کار به دانش‌آموز؛ به‌طور مثال بنویس کسی که از جانب دیگران مورد استهزا قرار می‌گیرد از نظر روانی و شخصیتی چه آسیب‌هایی می‌بیند؟ یا اگر نظم و مقررات در مدرسه حاکم نباشد چه مشکلاتی پیش می‌آید؟ - معرفی منابعی نظیر: کتب، مجلات و... در مورد مشکلات خاص نوجوانان و راهکار مواجهه با آن و هدایت ایشان به استفاده از کتابخانه مدرسه.

شواهد فضائی

دانش‌آموزان به‌طور عام وقتی با رفتار